

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

(OKUL ODAKLI PROBLEMLER VE YAPILMASI GEREKENLER)

KEÇİÖREN REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Öğretmen İle Öğrenci Arasındaki Mesafe Ne Olmalı

Yönetim Ekibi
★★★★★

32.150

501.070

Değerli meslektaşlarım,

Son zamanlarda neredeyse her gün öğretmenlik mesleğini ayaklar altına alan haberler birbiri ardına basına yansımaktadır. Bu süreçte yaşananlar öğretmenlik mesleğinin haysiyetini, güvenilirliğini gittikçe aşağılara çekmektedir.

Eskiden, velisinin öğrenciyi öğretmenine teslim ederken "Hocam, eti senin, kemiği benim. İstediyini yapabilirsin" anlayışının yerini çocuğun kafasına kuş pislese bunu öğretmenden bilen bir anlayış almıştır. Ki bu çok acı bir durumdur.

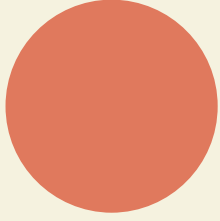
Bize öğretilen ve bizim gördüğümüz " Öğretmen, bir ana veya babadır. Öğrencisi ise, onun evladıdır. Öğretmen Öğrenci ilişkisi, Ana-baba ile evladı arasındaki ilişkiler gibi olmalıdır. " felsefesi tarihe karışmıştır. İşte tam da bu noktada öğretmenlerin öğrenciye karşı davranışlarında-yaklaşımlarında zan altında bırakılmamaları için çok dikkat etmeleri gerekmektedir.

Artık yeni bir süreç yaşıyoruz. Bu kırk yıl düşünsek aklımıza gelmeyecek bir süreçtir. Korku dağı oluşturmuş bir süreçtir. Sonuçta artık öğrencilerimin arasında dolaşmıyorum. Artık yanaklarını sıkıp ya da başını okşayıp ya da sırtınız sıvazlayıp aferin demiyorum. Beni kucaklamak isteyen, beni öpmek isteyen öğrenciyi kendimden uzaklaştırıyorum. Hiçbir öğrencimi de öpmüyorum artık. Öğrencilerimi çocuğum gibi göremiyorum artık. Çocuğuma yaklaştığım gibi yaklaşamıyorum, dersimi anlatıp geçiyorum. Belki yanlış yapıyorum ama hiç hoş olmayan şeylere maruz kalmaktan iyidir?

Sevgi-saygının olmadığı bir eğitim-öğretim düşünülemez ama geldiğimiz nokta yeniden bir sınır koymayı zorunlu hale getirmiştir.

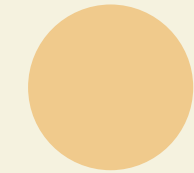
Kendimce böyle bir yol seçtim. **Peki sizce öğretmenlerin öğrenciye, öğrencinin öğretmene karşı davranışlarında nasıl bir mesafe koyulmalıdır? Bunun sevgi ve saygıya dayanan öğretmen-öğrenci ilişkilerine etkisi nasıl olacaktır?**

**SİZLER BU KONUDA NE
DÜŞÜNÜYORSUNUZ?**

19 Şubat 2022: Ankara'da, beden eğitimi öğretmeni hakkında, 15 yaşındaki 8 kız öğrenciye 'cinsel istismar' suçlamasıyla 168 yıla kadar hapis istemiyle iddianame düzenlendi.

16 Şubat 2022: Eskişehirde bir okulda 10 kız öğrencisine cinsel tacizde bulunduğu iddiasıyla gözaltına alınan okul müdürü M. K. çıkarıldığı mahkemece 'çocuğa karşı cinsel taciz ve cinsel istismar' suçlarından tutuklandı.

15 Şubat 2022: Samsun'da görev yaptığı ilkokulda 9 yaşındaki 5 öğrencisini taciz ettiği iddia edilen sınıf öğretmeni Y.Ö. hakkında 110 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı.

10 Şubat 2022: Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde öğrencisine cep telefonundan mesajlar gönderen lise öğretmeni Ç.A. 'çocuğa karşı cinsel taciz' suçlamasıyla tutuklandı.

Taciz olayları okullarda da gerçekleşebilmektedir. Okullardaki taciz iddialarının bir kısmı gerçek iken bir kısmı da yanlış anlaşılmalardan kaynaklanmaktadır. Bu iki durumun ayrı değerlendirilmesi gerekir.

Çocuğa yönelik taciz iddiasıyla ilgili soruşturmalar neticesinde şayet iddia doğrulanıyorsa idari tedbir alınmalıdır. Çocuğa cinsel istismarda bulunan personel en kısa sürede meslekten çıkarılmalıdır. Asla eğitim kurumlarında görev verilmemelidir.

İstismar suçuyla açılan davalar uzun sürmektedir. Bu süreçte ilgililer görevden uzaklaştırılmalı, böylece yeni fiillerin önüne geçilmelidir. Personelin görev yerini değiştirmek doğru bir çözüm değildir. Benzer fiilin yeni görev yerinde de işlenmesi muhtemeldir.

Cinsel istismar suçunu işleyenlerin öğretmenlik mesleğine verdiği zarar göz önünde bulundurularak, eğitim camiası bu kötü olaylara karşı uyanık olmalı, içindeki çürük elmaları temizlemelidir (Ceylan, 2022).

İHMAL

- Türk Dil Kurumuna göre;
- Gereken ilgiyi göstermeme, önemsememe, boşlama
- Arapça bir kelimedir.

İSTİSMAR

- Türk Dil Kurumuna göre;
- Birinin iyi niyetini kötüye kullanma
- Faydalanma
- Sömürme
- Arapça bir kelimedir.

ÇOCUK İHMALI

ÇOCUK İHMALİ

Çocuk ihmali; başta anne ve baba olmak üzere çocuğa bakmakla yükümlü kimselerin ve diğer yetişkinlerin çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel ihtiyaçlarını karşılama yükümlülüklerini yerine getirmemeleri sonucu çocuğun bedensel, duygusal, ahlaki ya da sosyal gelişiminin engellenmesidir (Bahar, Savaş ve Bahar, 2009;Turhan ve diğ., 2006).

ÇOCUK İHMAL TÜRLERİ

FİZİKSEL İHMAL

- Yapılması gereken şeylerin yapılmaması ve çocuğun denetlenmemesi
- Sağlık kontrolünün yapılmaması
- Çocuğun terk edilmesi veya kendine zarar verebileceği durumlarda denetimsiz bırakılması
- Gereğince bakımın sağlanmaması, beslenmemesi, mevsim şartlarına göre giydirilmemesi
- Okula gönderilmemesi veya okula gönderildiği halde okuldaki durumu ile ilgilenilmemesi, eğitim gereksinimlerinin göz ardı edilmesi.

CİNSEL İHMAL

Çocuğa verilmesi gereken cinsel eğitimin verilmemesi.

DUYGUSAL İHMAL

Çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve yakınlığın gösterilmemesi.

ÇOCUK İSTİSMARI

ÇOCUK İSTİSMARI

Bir yetişkin, toplum veya devlet tarafından kasıtlı ya da kasıtsız yapılan ve çocuğun sağlığını, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen her türlü davranış çocuk istismarı olarak tanımlanmaktadır (Benice, 2013).

FİZİKSEL İSTİSMAR

UNICEF (2010), fiziksel istismarı; 18 yaşından küçük çocuğun anne, baba ya da bakımından sorumlu yetişkin kişi tarafından yapılan, **kazara olmayan, yasaklanan**, çocuğun işlevselliğinde zarara yol açan ve çocuğa acı veren her türlü şiddet davranışı olarak tanımlamaktadır. Bu davranışlar;

- Çocuğa elle ya da herhangi bir nesneyle vurmayı
- Çocuğu itmeyi, ısırması, yakmayı içermektedir.

FİZİKSEL İSTİSMAR

6 yaşındaki kız çocuğu M., annesi tarafından acil servise götürülerek kanepeden düştüğü söyleniyor. Yapılan muayenesinde kafa darbesi ile beraber vücudunda çok sayıda morluk tespit ediliyor. Ancak annenin de gözünde geçmekte olan bir morluk fark eden doktor tarafından yapılan sorgulamada annenin eşinden sıklıkla dayak yediği ve çocuğu da annenin dövdüğü belirleniyor.

13 yaşındaki kız çocuğu, babasının demir çubukla dayak attığını aktardı.

DUYGUSAL İSTİSMAR

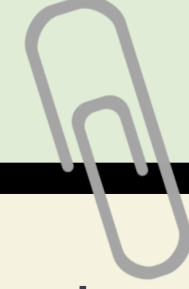
Duygusal istismar çocuğun duygusal gelişimini ve özsaygısını zedeleyen, duygusal ihtiyaçlarının giderilmeyerek çocuğa tehditte ve eleştiri içeren davranışlarda bulunmaktır (Bozgün, 2017).

- Çocuğa bağırmak, küfretmek,
- Çocuğa yokmuş gibi davranmak
- Çocuğu reddetmek, aşağılamak, yıldırımak,
- Çocuğa yaşının üstünde sorumluluklar yüklemek
- Çocuğu korkutmak ve tehdit etmek
- Çocuğu küçük düşürmek, lakap takmak ve alaylı konuşmak
- Çocuğa duygusal yakınlık göstermemek
- Çocuğun maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamamak
- Kardeşler arasında ayırım yapmak gibi davranışlar duygusal istismar içerisinde yer almaktadır (Tıraşçı ve Gören, 2007).

DUYGUSAL İSTİSMAR

T. 8 yaşında, ablası Y. 11 yaşında iki kız kardeşler. T. dışa dönük, girişken ve isteklerini rahatça ifade edebilen bir yapıya sahipken Y. içe kapanık, utangaç ve kendini ifade edemeyen bir yapıda. Anne ve babası Y.'yi bu durumundan dolayı sürekli kardeşi ile kıyaslayarak eleştiriyorlar.

Çocuklar arasındaki mizaç farkı ayrımın sebebi olabilir. Bu durumda bile çocuk ayrımı yapmak duygusal istismardır.

CİNSEL İSTİSMAR

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) çocuk cinsel istismarını; bir çocuğun tam olarak anlamadığı, bilgilendirilmiş rızasının olamayacağı, gelişimsel olarak hazır olmadığı, kanunları ve toplumun sosyal tabularını ihlal eden bir cinsel eyleme dâhil edilmesi olarak tanımlamaktadır. Cinsel istismar sadece cinsel birlikteliğin gerçekleştiği eylemlerle sınırlı olmayıp kişinin vücut bütünlüğüne dokunulmadan da cinsel istismara uğraması mümkündür. Cinsel istismar,

- Her türlü cinsel içerikli konuşmayı,
- Şakalaşmayı,
- Teşhir ve röntgencilik gibi temas içermeyen istismar türlerini,
- Çocuğun cinsel organlarına dokunma,
- Çocuğun çıplak bedenini izleme,
- Ensest,
- Tecavüz,
- Çocuğu fuhuş ve pornografik materyallerin üretiminde kullanma gibi tüm davranışları ve eylemleri kapsamaktadır.

Cinsel istismarda çocuğun rızasının olup olmamasının önemi yoktur.

BİR ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARA UĞRADIĞINI NASIL ANLARIZ?

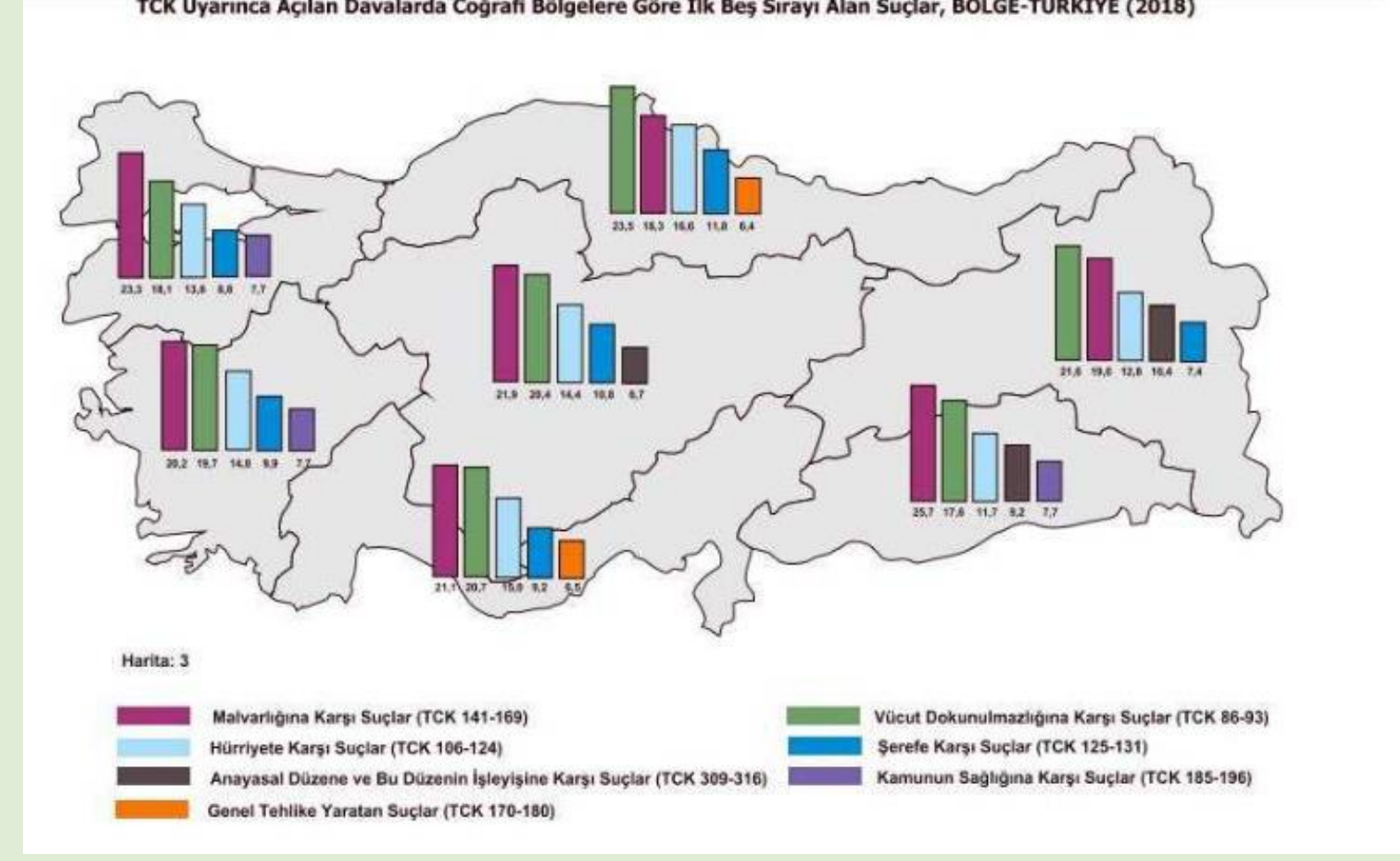
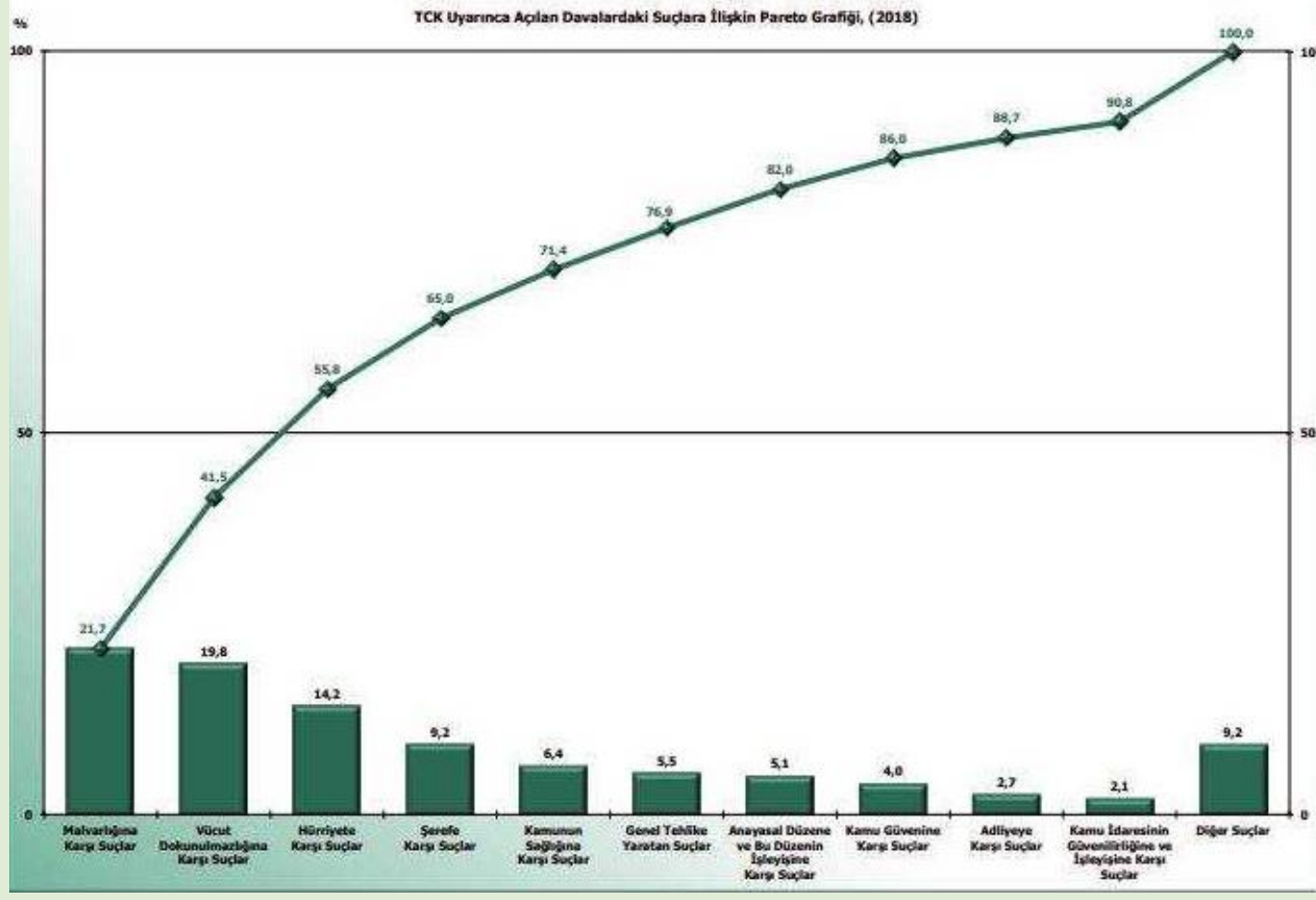
Fiziksel Göstergeler

- Yürümekte ya da oturmakta zorlanma
- Cinsel yolla bulaşan bir hastalığın varlığı

Davranışsal ve Duygusal Göstergeler

- Uygun olmayan cinsel oyunlar veya ileri derecede cinsel bilgi sahibi olma ve rastgele cinsel ilişki kurma.
- Histeri, duygularını kontrol edememe
- Okulda beklenmedik zorlanmalar
- Uzaklaşma ve depresyon
- Akranlarla ilişkilerde zorluk ve onlarla ilişkiden çekinme
- Kendi kendine sosyal tecrit oluşturma
- Fiziksel temas veya yakınlıktan kaçınma
- Ani ve aşırı kilo değişimi (zayıflama ya da şişmanlama)
- Belli yerlerden ve kişilerden çok fazla korkma
- Tanıdık bir yetiştikenden kaçma ya da kaçınma davranışı sergileme
- Çocuğun ifadesi (Bahçeşehir Üniversitesi, 2015).

- Farklı bölgelerden toplanan verilerden yararlanarak oluşmakta olan listede Türkiye, çocuklar için en güvenli 60 ülke arasında 18. sırada yer almakta.
- Adalet Bakanlığının 2019 yılına ilişkin açıkladığı istatistik verilere göre; çocuğa yönelik cinsel istismar suçu son 8 yılın en tepe noktasına ulaşmış durumda. Veriler ceza mahkemelerinde 2019'da çocuğa cinsel istismar suçundan 28 bin 360 dava açıldığını göstermekte. Davaların 15 bin 651'i mahkumiyet le sonuçlanırken 6 bin 420 beraat kararı alınmıştır.

ÇOCUKLAR CİNSEL İSTİSMARA UĞRADIKLARINI NEDEN SÖYLE(YE)MEZLER?

- Kendisine inanılmayacağını düşünebilir.
- İstismarcı tarafından tehdit edilmişse korkabilir.
- İstismarı nasıl ifade edeceğini bilemeyebilir.
- Tanıdıksa istismarcıyı korumak isteyebilir.
- Maruz kaldığı durumu istismar olarak anlamlandıramayabilir.
- İstismarın kötü ve yaşanmaması gereken bir durum olduğunu bilmeyebilir.
- Sosyal çevresi tarafından dışlanmaktan korkabilir.
- Maruz kaldığı davranıştan dolayı suçluluk ve utanç duyabilir (Doğanlı ve Karaörs, 2017; Erol, 2007).

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR HAKKINDA YANLIŞ BİLİNENLER

Cinsel istismar benim çevremde gerçekleşmez.

İstismar sosyo-ekonomik durum, etnik köken, eğitim seviyesi, statü, yaş ve yerleşim yeri fark etmeksizin toplumun her kesiminde gerçekleşebilir.

Cinsel istismar; parklar, ıssız sokaklar, boş inşaat alanları gibi tehlikeli bölgelerde ve çoğunlukla yaşlı, yabancı, hırpani erkekler tarafından gerçekleştirilir.

Cinsel istismar çocukların ve güç dinamiklerinin bulunduğu her ortamda; evde, okulda, sokakta, serviste, ibadethanede, parkta, sosyal medyada ve kadınlar tarafından da gerçekleştirilebilir. Bu nedenle çocuklara 'yabancılarla konuşma', 'tanımadığın kişilere güvenme' gibi mesajlar vermeniz istismarı önlemede yeterli ve kapsayıcı değildir. İstatistikler, istismarın en çok çocukların tanıdığı ve yakın hissettiği kişiler tarafından, güven bağının kurulduğu uzun süreli ilişkilerde, zamana yayılarak gerçekleştiğini gösteriyor.

İstismar eden kişiler sapık ya da pedofildir.

Bu inancı sürdürmek cinsel istismar olaylarını kendimizden uzaklaştırmamızı sağlar. Ancak cinsel istismar faileri hayatımızın içinde, çevremizde, aramızda bulunan, sıradan kişilerdir. Fail biz de olabiliriz. Her cinsel istismar eylemini gerçekleştiren kişi pedofil değildir. İstismar; her daim kişilerin cinsel dürtülerini kontrol edememesi, hasta ya da sapık olmalarıyla ilgili değildir. İstismar eden kişiler güç, otorite, statü ve ayrıcalığa sahip kişiler olabilecekleri gibi; evli, çocuk sahibi, sıradan insanlar da olabilirler.

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR HAKKINDA YANLIŞ BİLİNENLER

İstismarda çocukların dış görünüşleri ya da davranışları sebep olur.

İstismar eylemleri çocukların cinsiyetleri, dış görünüşleri, sevimli ve tatlı oluşları, sosyallikleri ve davranışlarından bağımsız, farklı dinamiklere bağlı olarak gerçekleşir. Çocuk izin vermiş, isteyerek hareket etmiş ya da cinsel temas içeren oyun talebinde bulunmuş olsa dahi; bu yetişkinin sürdürdüğü bir cinsel eylemin bahanesi olamaz. Sınır koymak ve hayır demek her zaman yetişkinin sorumluluğudur. Yetişkinden çocuğa yönelen bir cinsel eylem söz konusu olduğunda onaydan bahsedilemeyeceğini unutmayın. İstismara sebep olan her zaman failin kendisidir.

Çocukların hayal güçleri çok geniştir, bu nedenle cinsel istismar ile ilgili hikayeler uydururlar.

Fakat çocukların cinsellikle ilgili kelime hazneleri ve deneyimleri istismarla ilgili hikâyeye uydurabilecek kadar geniş değildir. Çoğu zaman bu konuda yalan söylemezler. Söylüyorlarsa da gerçek olmayan bir eylemin ardında mutlaka araştırılması gereken başka bir ihmal ya da istismar yatar. Bizler çocuklara inanmadıkça da bu eylemleri açıklamaları zorlaşacak, istismarı saklama oranları yükselecektir.

İstismarı bildirmek çocuğun geleceğini mahvetmektir. Yaşanan bir-iki ufak olay önemli değildir, çocuklar olanları çabuk unuturlar.

Çoğu zaman istismarı bildirsek çocuğun geleceğini mahvedeceğimizi düşünürüz. Yaşanan bu olayın önemsiz olduğunu ve çocukların nasıl olsa çocuk oldukları için bunu kolayca unutacaklarına inanmak isteriz. Oysa bildirilmeyen istismar olaylarının sonucunda istismar eden yetişkinler başka çocuklara zarar vermeye devam eder. Unutmamalıyız ki istismar çocuğun değil uygulayan kişinin hatasıdır ve bunu bildirmek biz yetişkinlerin sorumluluğudur.

BİR ÇOCUK İSTİSMAR EDİLDİĞİNİ AÇIKLARSA NE YAPILMALI?

- Çocukla rahat ve özel olarak konuşabilecek, konuşmanın üçüncü şahıslar tarafından kesilmeyeceği bir ortamda bulunmalı.
- Masanın arkasından ziyade çocuğun yanında oturarak destekleyici davranmalı.
- Çocuktan izin almadan ona dokunmayın.
- Onu korkmasına ya da utanmasına yol açmayacak şekilde tepkilerinizi gösterirken sakin olun.
- Sorulan soruların kişisel merakı gidermek için değil de çocuğun yararına yönelik olduğundan emin olun.
- Çocuğun anlayabileceği cümleler kurun.
- Çocuğu yaşadığı olayları anlatması için baskı yapmayın, onu cesaretlendirin.
- “Sana inanıyorum”, “Bu senin hatan değil” gibi destekleyici cümleler kurun.
- “Neden?” ile başlayan sorular sormayın.
- Yapılan görüşmeyi yazı ile kayıt altına alın.
- Çocuğu istismarı anlattığı için takdir edin.
- İstismarı gerekli kurum ve kuruluşlara bildirin.
- Gizlilik ilkesine bağlı kalarak istismar olayını sadece sorumlu kişilerle paylaşın.

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARDA OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Çocuk cinsel istismarı bildirdiğinde beyanının doğru olup olmadığı sorgulanmaksızın merak, üzüntü, hayret ve öfke gibi herhangi bir duygusal tepki verilmeden işlem başlatılmalı.

Çocuğun açıklamaları tutanak altına alınmalı.

Durumun öğrenilmesinden itibaren görüşme yapan kişi/kişiler, istismarı, TCK'nın 279. maddesi gereğince acil olarak telefonla ya da yüz yüze adli ve kolluk birimlerine bildirmeli.

Bildirim sürecinde ailenin onayı aranmaz.

Tutanak, bilgi verilen birime elden teslim edilmeli.

Bilgi yazısı İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne "GİZLİDİR" ibaresi ile okul yönetimi tarafından elden ulaştırılmalı.

Süreç boyunca olacaklar hakkında çocuğa bilgi verilmeli.

Konunun gizliliğine özen gösterilerek olaydan haberdar olan diğer kişilerin başkalarına anlatımı engellenmeli.

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARDA OKUL YÖNETİMİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

İstismara yönelik bir bilgi geldiğinde doğruluğu sorgulanmaksızın okul yönetimi tarafından bildirimde bulunulur.

İl/ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine "GİZLİDİR" ibaresi ile elden bilgi yazısı ulaştırılır.

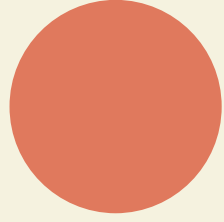
İstismar ile ilgili bilginin yayılmaması için gerekli tedbirler alınır.

Gerek duyulduğu takdirde İl/ilçe Krize Müdahale Ekibi'nden destek istenir.

Gerek duyulduğu takdirde Okul Psikososyal Müdahale Hizmetleri Ekibi toplanır ve ekibin çalışmalarını kolaylaştırmak için gerekli önlemler alınır.

Bildirim Zorunluluğunun Yerine Getiril(e)memesinin Nedenleri

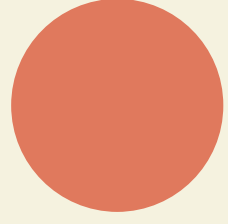

- Okul içindeki vakalarda okul müdürünün yönetsel kaygılarla bildirimde bulunmak istemeyişi (Koçtürk, 2016).
- Encest varlığında ise aile olayın açığa çıkmasını istememesi ve okul psikolojik danışmanını tehdit etmesi.
- Okul yönetiminin öğretmenleri ve okul psikolojik danışmanını adli bildirim konusunda desteklememesi.
- Anne-babaların öç almasından kaygılanması, aile ilişkilerine veya anne-babalık uygulamalarına müdahale etmemesi.

Okul Müdürü Vaka Bildirimini Desteklemezse?

- Çocuğun, olayı sadece okul psikolojik danışmanına anlatmış olması okul müdürünün yasal yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.
- Psikolojik danışman okul müdürünü haberdar etmeli, bu durumda okul müdürünün de yasal yükümlülüğü doğmaktadır.
- Okul yönetimine ve ailelere yasal zorunluluk hakkında bilgi verilmelidir.
- Okul müdürünün hem adli bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemek hem de görevi kötüye kullanmak suçlarından yargılanabileceği kendisine hatırlatılmalıdır.
- Yaşanan zorluk ne olursa olsun, okul psikolojik danışmanının yasal sorun yaşamaması ve çocuğun yüksek yararı için adli birimlere bildirim yapması zorunludur (Koçtürk, 2016).

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI ALANINDA VERİLEN HİZMETLER

Çocuk İzlem Merkezi

Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM), her ilde Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastane veya kurumların bünyesinde cinsel istismar mağduru çocukların ifadelerinin alınması ve tüm soruşturma işlemlerinin bir merkezde yapılması için kurulmuştur. Cinsel istismar şüphesi olan ya da istismara maruz kalmış çocukla ilgili kolluk birimlerine bildirimde bulunulmasının ardından çocuk, savcının talimatı ile ÇİM'e getirilmektedir. Konu ile ilgili profesyonel meslek elemanı tarafından çocuktan istismar ile ilgili çocuktan bilgi alınmakta ve çocuğa süreç ve merkez ile ilgili bilgi verilmektedir. Tıbbi, adli ve psikolojik açıdan değerlendirilen çocukla ilgili tüm veriler raporlaştırılarak görüntü ve ses kaydı ile Cumhuriyet Başsavcılığı'na iletilmektedir (Ulukol ve diğ., 2013).

Çocuk Koruma Merkezi

Çocuk Koruma Merkezleri (ÇKM), Çocuk İzlem Merkezleri'nden farklı olarak sadece cinsel istismara maruz kalan çocuklarla değil, istismarın diğer türlerine de maruz kalmış olan çocuklarla ilgili gerekli inceleme ve raporlamayı yapan hastanelere bağlı birimlerdir (Hümanistik Büro, 2014). Kurumun kuruluş amacı; ihmal ve/veya istismara maruz kalan çocukların değerlendirilmesi, tedavileri için gerekli birimlere yönlendirilmesi ve izlemlerinin sağlanmasıdır.

Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ile Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri

Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi suça yönelmiş çocukların, Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi ise fiziksel, duygusal ve/veya cinsel istismara maruz kalan çocukların rehabilitasyon sürecinin tamamlanmasına kadar geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içinde de aile, sosyal çevre ve toplumla olan ilişkilerinin düzenlenmesi için çalışmaların yürütüldüğü, 7-18 yaş arasındaki kız ve erkek çocuklara ayrı ayrı yapılandırılmış olan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

TÜRK CEZA KANUNU

TCK'da çocukların cinsel istismarı suçu TCK m. 103, 104, 105 ile TCK'nın Cinsel Dokunulmazlığa karşı Suçlar başlıklı altıncı bölümünde çocukların cinsel dokunulmazlıklarının her türlü saldırıya karşı korunması düzenlenmiştir.

TCK Madde 103

- Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, **sekiz yıldan on beş yıla kadar** hapis cezası ile cezalandırılır.
- Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde **üç yıldan sekiz yıla kadar** hapis cezasına hükmolunur.
- Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda **on yıldan**, sarkıntılık durumunda **beş yıldan az olamaz**.
- Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır.

Suçun;

- a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
  - b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
  - c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde...
  - d) **Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,**
  - e) **Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde**, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza **yarı oranında artırılır**.
- (4) Cinsel istismarın, cebir veya tehditle ya da silah kullanmak suretiyle gerçekeştirilmesi hâlinde ceza **yarı oranında artırılır**.
- (5) ... kasten yaralama durumunda, ayrıca kasten **yaralama suçuna ilişkin hükümler** uygulanır.
- (6) ... bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, **ağırlaştırılmış müebbet** uygulanır.

TCK
Madde 104

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ

(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, **iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.

ENSEST!!! Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, **on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Evlat edinenlerde de aynı!**

TCK
Madde 105

CİNSEL TACİZ

(1)...Cinsel amaçlı taciz etme **altı aydan üç yıla** kadar hapis

(2) a) **Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,**

b) **Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,**

c) **Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,**

d) **Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,**

e) **Teşhir suretiyle, işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.**

Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, **okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise** verilecek ceza **bir yıldan az olamaz.**

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARINI BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

TCK çocuğa yönelik işlenen suçların bildirim konusunda herkesi yükümlü kılmaktadır. Bu kapsamda TCK'da suçu bildirmeyen kişilere yönelik uygulanacak cezai yaptırımlar 278., 279. ve 280. kanun maddeleri ile belirlenmiştir.

TCK
Madde 278

SUÇU BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- (1) İşlenmekte olan bir suçta yetkili makamlara **bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.
- (2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
- (3) Mağdurun **on beş yaşını bitirmemiş** bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan **engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda** bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, **yarı oranında artırılır.**
- (4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçun önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.

TCK
Madde 279

KAMU GÖREVLİSİNİN SUÇU BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, **altı aydan iki yıla kadar** hapis cezası ile cezalandırılır.
- (2) Suçun, adlî kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza **yarı oranında artırılır.**

Madde 6

ÇOCUK KORUMA KANUNU

(1) Adlî ve idarî merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna başvurabilir.

(2) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmayı derhâl yapar.

**ÇOCUK İSTİSMARI İLE İLGİLİ YANLIŞ
ANLAŞILMALARIN ÖNÜNE GEÇMEK İÇİN NELER
YAPMALI?**

Yönetici, öğretmen veya personel neler yapmalı?

- 20 yıl önceki öğretmen davranışlarıyla bugünün öğretmen davranışları arasında fark olmalıdır. Günümüzde anne baba şefkatiyle de olsa öğrencilere sarılma, öpme, saçını okşama, dizine oturtma gibi davranışlar yanlış anlaşılabilir.
- Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki,
  - Açıklık
  - Önemsenmek
  - Birbirine ihtiyaç duymak
  - Birbirinin bireyselliğine saygı duymak

özelliklerini içerirse, olumlu bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulabilmektedir. Böyle bir iletişim biçimi öğrenci ve öğretmen arasında karşılıklı saygı, sevgi ve güvenin gelişimine olanak tanımaktadır. Öğretmen ve öğrenci arasında kurulan duygusal bağ, öğrencinin motivasyonunu artırarak okula devamı ve öğrenme üzerinde etkili olmaktadır.

Yönetici, öğretmen veya personel neler yapmalı?

Öğretmen ve öğrenci arasında duygusal bağ kurmak için bazı öneriler şöyle sıralanabilir;

- Her bireyin özel olduğunu hissetmek istediğini unutmayarak, öğrencilerin isimlerini öğrenmek ilk önceliklerimizden olmalıdır.
- Öğrencilere has özellikleri söyleyerek, onların farkında olduğumuzu hissetmelerini sağlayabiliriz.
- Öğrencilerin sevdiği şeyleri öğrenip, her gün derse birisinin sevdiği şarkı, şair, resim vb. ile giriş yapılabilir.
- Devamsızlık yapan öğrencilerin neden devamsızlık yaptıkları ders dışı zamanlarda öğrenilebilir. Böylece öğrenciye kendisi ile ilgilenildiği mesajı verilebilir.
- Kendileri hakkında bilgi almaktan hoşlanacakları göz önünde bulundurularak öğrencilere kendi yaş gelişimleri, kuşakları ile ilgili bilgi verilebilir.
- Öğrencilerin hoşlarına giden dijital uygulamalar beraber kullanılabilir.
- Öğrencilere merak, tahmin soruları sorulabilir. Örneğin; "Bugün ne öğrenmeyi bekliyorsun?" gibi. Sorularla öğrencinin merak duygusu harekete geçirilerek odaklanması artırılabilir.
- Derse her gün bir duygu oyunu oynayarak başlanabilir. Bu oyunların çok uzun sürmesine gerek de yoktur. Örneğin; "Bugün kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Emoji ile gösterin." gibi.
- Öğrencilerin ve öğretmenin doğum günlerini kutlamak gibi sınıf rutinleri oluşturulabilir (Kaplan Kurtoğlu, 2021).

Yönetici, öğretmen veya personel neler yapmalı?

Ayrıca öğrenci ile iletişim kurarken;

- Sözlere dikkat edilmelidir. Öğrencilerle net ifadelerle konuşulmalıdır. Mecaz anlam taşıyabilecek, öğrencilerce farklı anlamlandırılabilir sözcükler kullanılmamalıdır. Böyle bir anlaşılmaya mahal verecek durum ortaya çıkarsa hemen cümleler açıklanmalı, yanlış anlamının önüne geçilmelidir (Ceylan, 2022).
- Yanlış anlaşılmalara mahal verecek şekilde öğrencilerle özel mesajlaşma yoluna gidilmemeli, iletişim sadece ebeveyn üzerinden kurulmalıdır (Ceylan, 2022).

KAYNAKÇA

- Bahar, G. Savaş, H. ve Bahar, A. (2009). Çocuk istismarı ve ihmali: Bir gözden geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4 (12), 52-65.
- Bahçeşehir Üniversitesi. (2018). Çocuk ihmal ve istismarı bilgilendirme kitapçığı.
- Benice, A. (2013). Çocuğun duygusal istismarı. Arel Eğitim Kurumları Eğitimde Yansımalar, 33.
- Bozgün, K. (2017). Öğretmen adaylarının çocukluk dönemi istismar yaşantıları ile sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Ceylan, D. (2022). Okullardaki taciz olayları. 6 Aralık 2022 tarihinde <https://www.egitimajansi.com/dogan-ceylan/okullardaki-taciz-olaylari-kose-yazisi-3426y.html> adresinden erişildi.
- Doğanlı, B. ve Karaörs, G. (2017). Çocuk istismarı ve sosyal devlet kapsamında çocuk istismarına yönelik alınan önlemler. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 2(7), 82-92.
- Erol, D. (2007). Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, çocuklardaki fiziksel istismar belirtilerine ilişkin farkındalıkları (Eskişehir il örneği), Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- İnsan Hakları Derneği. (2008). *Çocuk ihmal ve istismarını önleme öğretmenler ve aileler için eğitim kılavuzu*. Ankara: Berkay Ofset.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2017). Çocuk istismarı ve ihmali, *Dicle Tıp Dergisi*, 3 (1):70-74.
- Ulukol, B., Kahiloğulları, A., Torunoğlu, M. A., Koçak O. F., Oral, R., Yüksel, F., Çelik, S. ve Akdağ, R. (2013). A New Project; A Structured Child Protection Service in Turkey. International Congress of Pediatrics, 24-29 Ağustos 2013, Australia: Melbourne.
- UNICEF. (2010). Türkiye’de çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması / özet rapor. Ankara.
- WHO (2002). World report on violence and health. E.G. Krug et al. (Eds.). Geneva: World Health Organization.

**KATILDIĞINIZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ.**

